

วิวัฒนาการ และ การพัฒนาอู่กลังทางเรือ ของ กองทัพเรือ

* ผู้อำนวยการกองศึกษายุทธศาสตร์ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

ในมุมมอง

ด้านยุทธศาสตร์

นาวาเอก สุรศักดิ์ เจ็ดพาด*

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์จะต้องมองภาพอนาคตให้ได้ก่อน โดยการตรวจสอบสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงอันนำไปสู่การวาดภาพอนาคต จะทำให้เราสามารถควบคุมหรือจัดการให้อนาคตเป็นไปตามที่เรากำหนดได้ รวมทั้งการวางแผนที่เหมาะสมเพื่อมีบทบาทหรือควบคุมจัดการต่อแนวโน้มเหล่านั้น จากบทเรียนสงครามในอดีตได้บ่งชี้ว่าสงครามได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุปัจจัยหลายอย่างโดยเฉพาะเทคโนโลยี ทำให้กองทัพเรือต้องปรับกระบวนทัศน์เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสงครามในรูปแบบใหม่ในหลายช่วง โดยเริ่มตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคมในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ เป็นช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนผ่านจากความเป็นสยามเก่ามาสู่ความเป็นสยามใหม่ ซึ่งพระองค์ท่านทรงวางรากฐานกองทัพเรือตั้งแต่ ร.ศ.๑๒๕ ด้วยเหตุผลในด้านความมั่นคงเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศอุตสาหกรรมในยุโรป โดยเฉพาะอังกฤษและฝรั่งเศสกำลังคุกคามเพื่อขยายอิทธิพลในทางการค้าและการล่าอาณานิคมในภูมิภาคนี้ และแม้การคุกคามดังกล่าวจะเริ่มพ้นสมัยในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่ไทยก็ยังประสบปัญหาการคุกคามจากลัทธิคอมมิวนิสต์ บทบาทของกองทัพเรือเท่าที่ปรากฏจึงเป็นบทบาทในด้านการป้องกันอาณาเขตทางทะเล ป้องกันฝั่งทะเลไทย ๑,๕๐๐ ไมล์ หรือจะกล่าวในภาพรวมคือเพื่อรักษาเอกราชและอธิปไตยของประเทศ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงการประกอบกำลังก็เห็นได้ว่าสอดคล้องกันคือ มีเรือรบขนาดเล็กรัศมีปฏิบัติการใกล้ เรือรบบางลำแม้ติดปืนขนาดใหญ่ แต่ก็ยังเป็นเรือประเภทที่ใช้ในแม่น้ำ (River Gun Boat) หรือประเภทเรือปืนป้องกันฝั่ง (Coastal Defence Ship) เรือเหล่านี้เป็นกำลังเพื่อปฏิเสธการใช้ทะเล (Sea Denial) ของข้าศึก และใช้หลักปฏิบัติการแบบกองเรือคิงซีพ (Fleet in Being) เนื่องจากมีความอ่อนแอกว่าจึงพยายามรักษากำลังไว้ให้อยู่รอดหลีกเลี่ยงการรบแตกหักกับกำลังที่เหนือกว่า แต่จะทำการรบย่อยทอนกำลังข้าศึกจนหมดหรือเหนือกว่า แล้วจึงจะเสี่ยงเข้ารบแตกหักเพื่อเอาชนะ แล้วครองทะเล หลักการนี้ไทยนำมาใช้กับกองเรือของฝรั่งเศสในอินโดจีนมาแล้ว แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ต่อมาวิวัฒนาการของกองทัพเรือได้ก้าวเข้าสู่บทบาทใหม่ตามสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง เทคโนโลยี และสถานภาพงบประมาณ โดยเฉพาะผลประโยชน์การค้าทางทะเล ซึ่งมีผลมาจากการค้าทางทะเลทำให้กองทัพเรือปรับเปลี่ยนบทบาทการปฏิบัติการของกำลังรบทางเรือ ไม่ยึดติดกับขอบฝั่งหรืออาณาเขตทางทะเลในที่หนึ่งใด และด้วยเหตุที่พื้นที่ปฏิบัติการมักเกี่ยวข้องกับพื้นทะเลลึก จึงเป็นที่มาของคำว่า “Blue Water Navy” อันเป็นคำนิยามของนักยุทธศาสตร์ทางเรือ ซึ่งวิวัฒนาการของกองทัพเรือและการพัฒนากำลังทางเรือสามารถแบ่งเป็น ๖ ช่วงเวลาหรือยุคสมัย

ในช่วงที่ ๑ ในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ.๒๔๑๑ – ๒๔๗๕)

ในช่วงนั้นได้มีประเทศที่เป็นนักล่าอาณานิคมทางตะวันตกได้แผ่ขยายอำนาจเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งไทยด้วย ซึ่งในขณะนั้นคือ ประเทศฝรั่งเศสกับอังกฤษ ไทยจึงได้มีนโยบายสำคัญคือ การดำรงเอกราชของชาติไทย โดยในด้านยุทธศาสตร์ทางเรื่อนั้น ไทยเริ่มมองเห็นภัยคุกคามจากกำลังทางเรือของประเทศผู้ล่าอาณานิคมจึงมียุทธศาสตร์ทางเรือ “ในการป้องกันฝั่งและป้องกันการรุกรานของข้าศึกจากทางทะเล” โดยเน้นการป้องกันการรุกเข้ายึดกรุงเทพฯ และการใช้การทูต

แบบเรือปืน (Gunboat Diplomacy) นอกจากนั้นยังมียุทธศาสตร์เชิงรับโดยใช้ป้อมปราการ เรือรบ และเครื่องกีดขวางในการป้องกันการรุกรานของข้าศึกจากทางทะเล แต่ก็ประสบความล้มเหลว โดยสิ้นเชิง เมื่อไม่สามารถป้องกันการตีฝ่าเข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยา โดยกองเรือรบฝรั่งเศส ในกรณีพิพาทระหว่างไทย - ฝรั่งเศส ร.ศ.๑๑๒ ซึ่งเป็นผลให้มีการพัฒนากำลังทางเรือมากขึ้นในเวลาต่อมา ทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงกำลังทางเรือไว้ป้องกันภัยทางด้านทะเล และต้องใช้คนไทยทำหน้าที่แทนชาวต่างประเทศทั้งหมด เพราะการว่าจ้างคนต่างชาติเป็นผู้บังคับการเรือและป้อมนั้น ไม่เป็นหลักประกันพอที่จะรักษาประเทศไทย การเสียสละชีวิตเพื่อป้องกันประเทศชาติโดยเจ้าของประเทศนั้นย่อมจะเป็นการปลอดภัยกว่า แต่ความมุ่งหมายนี้จะสำเร็จผลได้ก็ต่อเมื่อคนไทยได้รับการฝึกหัดศึกษาเป็นอย่างดี จนสามารถนำความรู้มาใช้งานได้ ดังนั้นในปี พ.ศ.๒๔๓๖ พระองค์จึงได้ส่งพระเจ้าลูกยาเธอหลายพระองค์ไปทรงศึกษาวิชาการด้านต่าง ๆ ในยุโรป สำหรับด้านทหารเรือได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ไปศึกษาวิชาการทหารเรือที่ประเทศอังกฤษ และสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลอดุลยเดชกรมขุนสงขลานครินทร์ไปศึกษาวิชาการทหารเรือที่ประเทศเยอรมนี

เหตุการณ์ ร.ศ.๑๑๒

ในตอนท้ายของช่วงที่ ๑ นี้ เมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๑ ยุติลงในปี พ.ศ.๒๔๖๑ แล้ว พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนสิงหวิกรมเกรียงไกร เสนาบดีกระทรวงทหารเรือ ได้กำหนดเป้าหมายของกองทัพเรือไว้ เมื่อปี พ.ศ.๒๔๖๕ ดังนี้

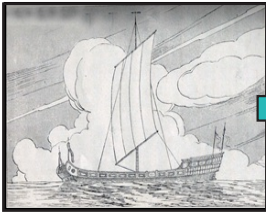
- มีกองทัพเรือที่สามารถป้องกันทะเลตั้งแต่เส้นต่อระหว่างสัตหีบ - เกาะกูด เข้ามาให้แข็งแรงในเวลาสงคราม ซึ่งรวมการทำมหากินในทะเลภายในเขตนี้ด้วย
- ไม่ให้ข้าศึกทำการปิดอ่าวสยามได้ (ป้องกันพระนคร ไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นเดียวกับ ร.ศ.๑๑๒ เนื่องจากกรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางของประเทศ)
- หน่วงข้าศึกให้ช้าเพื่อให้สันนิบาตชาติหรือพันธมิตรมาช่วยทัน
- ไม่ให้ข้าศึกมียกพลได้ในเขตอ่าวสยาม
- ให้รักษาความเป็นกลางไว้โดยเฉียบขาด โดยที่ข้าศึกเกรงว่าจะต้องเสียกำลังไปมากถ้าล่วงล้ำความเป็นกลางของเรา
- เป็นกองทัพที่มีราคาพอที่ชาติใหญ่จะเอาเป็นพันธมิตรได้ในเวลาจำเป็น

การพัฒนากำลังทางเรือ

สำหรับการพัฒนากำลังรบทางเรือได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยในสมัยรัชกาลที่ ๓ ได้มีการต่อเรือเพื่อใช้สำหรับค้าขายทางทะเล เมื่อมีศึกสงครามเกิดขึ้นก็นำเรือเหล่านี้ไปใช้ในการรบด้วย นอกจากการต่อเรือสำเภาเป็นพื้นฐานแล้ว ยังได้มีการต่อเรือกำปั่นแบบฝรั่ง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๔ ได้มีการสร้างเรือกลไฟขึ้น เรือรบในทะเลของไทย จึงได้ “เปลี่ยนจากเรือใช้ใบมาเป็นเรือกลไฟ”

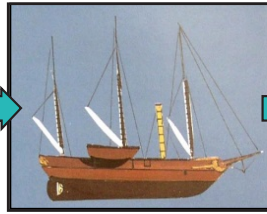

รัชกาลที่ ๓

เรือสำเภา

รัชกาลที่ ๔

เรือกลไฟจักร

รัชกาลที่ ๕

ร.ล.มกุฎราชกุมาร

รัชกาลที่ ๖

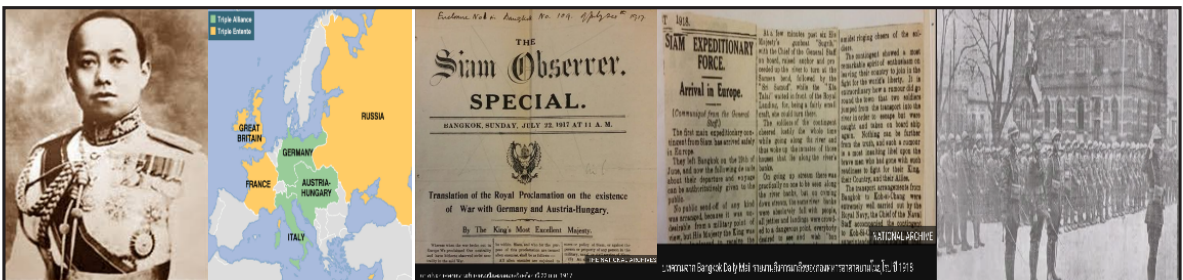
ร.ล.รัตนโกสินทร์

เรือที่ต่อในระยะแรก ๆ จะเป็น “เรือกลไฟจักรข้าง” ต่อมาจึงเปลี่ยนมาเป็นเรือจักรท้าย สำหรับ “ตัวเรือต่อด้วยไม้ จะมีเรือเหล็กบ้างเฉพาะที่ต่อจากต่างประเทศ” ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้มีการพัฒนากำลังรบทางเรือมาอย่างต่อเนื่อง ได้มีการจัดทำเป็นโครงการ เช่น “โครงการหรือสกิม” ที่กรมทหารเรือในสมัยที่ นายพลเรือโท สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงเป็นผู้บัญชาการทหารเรือ ทูลเกล้าฯ ถวายรัชกาลที่ ๕ เมื่อ ร.ศ.๑๒๔ (พ.ศ.๒๔๔๘) กำหนดระยะเวลาสร้างเรือรบไว้ ๑๖ ปี (พ.ศ.๒๔๖๔) ทำให้เรือรบที่ต่อขึ้นในราชการสมัยนั้นมีจำนวนมาก ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๖ (พ.ศ.๒๔๕๓ - ๒๔๖๘) กองทัพเรือได้จัดทำ “โครงการสร้างกำลังทางเรือ” โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วย นายพลเรือตรี พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์ นายเรือเอก พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าวชิราวุฒิไชยเฉลิมลักษ และนายเรือเอก พระประดีย์ตินาวายุทธ ซึ่งการพัฒนากองทัพเรือตามโครงการดังกล่าวได้กำหนดระยะเวลาไว้ ๑๕ ปี (พ.ศ.๒๔๖๘) เป็นการสร้างเรือครั้งละ ๒ ลำ ในเวลาห่าง ๆ กัน ได้แก่

๑. ในปี พ.ศ.๒๔๕๔ ได้ต่อเรือหลวงคำณสินธุ์ และเรือตอร์ปิโด ๔

๒. ในปี พ.ศ.๒๔๕๖ ได้ต่อเรือปืนขนาด ๙๐๐ ตัน ๑ ลำ คือ เรือหลวงรัตนโกสินทร์ (ลำที่หนึ่ง) ที่ประเทศอังกฤษ แต่เนื่องจากเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๕๗ - ๒๔๖๑ หรือ ค.ศ.๑๙๑๔ - ๑๙๑๘) การต่อเรือดังกล่าวจึงชะงักลง และได้ต่อเสร็จในปี พ.ศ.๒๔๖๘

๓. นอกจากนั้นได้มีการต่อและซื้อเรือรบเป็นจำนวนมากที่สำคัญ ได้แก่ เรือหลวงพระร่วง เรือพระที่นั่งมหาจักรี (ลำที่ ๒) และเรือหลวงเจ้าพระยา เป็นต้น

สงครามโลกครั้งที่ ๑

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๗ (ในปี พ.ศ.๒๔๖๙ - ๒๔๗๖) นายพลเรือตรี พระยาราชวังสัน (ศรี กมลนาวิน) เสนาธิการทหารเรือ ได้เสนอ “โครงการกำหนดกำลังทางเรือ เรียกว่า บันทึกรการจัดกองทัพเรือสยาม” โดยแบ่งกำลังทางเรือออกเป็น ๒ กอง คือ “กองเรือรักษาฝั่ง” และ “กองเรือรุกราน” โครงการนี้ได้ใช้เป็นแนวทางในการต่อเรือรบในเวลาต่อมา คือ

๑. ในปี พ.ศ.๒๔๗๒ ได้สั่งต่อเรือปืนแบบเดียวกับเรือหลวงรัตนโกสินทร์อีก ๑ ลำ คือ เรือหลวงสุโขทัย
๒. ต่อเรือยามฝั่งที่กรมอุทการเรือ ๑ ลำ คือ เรือยามฝั่งหมายเลข ๒
๓. สั่งต่อเรือยามฝั่งที่ประเทศอังกฤษ อีก ๓ ลำ คือ เรือยามฝั่งหมายเลข ๓, ๔ และ ๕
๔. ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๗๖ นายนาวโท หลวงสินธุสงครามชัย เสนาธิการทหารเรือในสมัยนั้น ได้เสนอให้กองทัพเรือสั่งต่อเรือตอร์ปิโดขนาด ๔๐๐ ตัน จำนวน ๒ ลำ ที่ประเทศอิตาลี คือ เรือหลวงตราด และเรือหลวงภูเก็ต
๕. และสั่งต่อเรือยามฝั่งที่ประเทศอังกฤษอีก ๓ ลำ คือ เรือยามฝั่งหมายเลข ๖, ๗ และ ๘

มิตินบนผิวน้ำ	
มิตินบนใต้น้ำ	ไม่มี
มิตินทางอากาศ	ไม่มี

ขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางเรือในช่วงที่ ๑

ช่วงที่ ๒ สมัยประชาธิปไตยตอนต้นจนถึงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ (พ.ศ.๒๔๗๖ – ๒๔๘๘)

หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ.๒๔๗๕ กระทรวงกลาโหมได้จัดสร้างเรือรบประเภทต่าง ๆ ในระหว่าง พ.ศ.๒๔๗๕ – ๒๔๘๑ โดยมีความมุ่งหมายที่จะมีกำลังทางเรือที่สามารถปฏิบัติการในกรณีที่ประเทศอื่นทำสงครามกัน รักษาความเป็นกลาง ในกรณีที่ประเทศไทยต้องทำสงคราม ทำหน้าที่ป้องกันการยกพลขึ้นบก รักษาปากของกองทัพบก บริเวณกันอ่าวไทย แต่ยังไม่สามารถทำการรุกได้เพราะเป็นเพียงกำลังสำหรับป้องกันตัวเท่านั้น

ในสมัยนั้นได้มีการวิเคราะห์ภูมิประเทศที่มีผลต่อการปฏิบัติการของข้าศึกไว้ว่า เนื่องจากอ่าวไทย แคบและตื้นจึงประมาณการว่าข้าศึกที่รุกรานจะไม่ใช้เรือใหญ่ที่มีขนาดเกิน ๔,๐๐๐ ตัน เพื่อให้มีความคล่องตัว สามารถหลบการโจมตีของเครื่องบินและเรือตอร์ปิโดได้ จากภารกิจที่จะต้องป้องกัน อ่าวสยาม จำเป็นต้องมีทั้งเรือเล็ก รวมทั้งเรือดำน้ำไว้ปฏิบัติการใกล้ฝั่งเพื่อรักษาสนามทุ่นระเบิด ฯลฯ และเรือใหญ่ไว้ปฏิบัติการไกลฝั่งเพื่อสับขาและรบกวนข้าศึก ฯลฯ

กำลังรบทางเรือที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๕ – ๒๔๘๑ ซึ่งเป็นการพัฒนากำลังรบครั้งสำคัญ ครั้งหนึ่งของกองทัพเรือนี้มีความสอดคล้องกับแนวความคิด “โครงการสร้างกองเรือรบ” หรือ “โครงการสร้างกำลังทางเรือ” ที่จอมพลเรือ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

ทรงร่างไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๔๕๘ ทั้งในด้านประเภท รูปร่าง จำนวน ระบบขับเคลื่อน ความเร็ว และ ระวังงข้อข้อข้อของเรือ ตลอดจนจำนวนคนประจำเรือ ประเภทและขนาดของอาวุธประจำเรือ จนอาจเป็นไปได้ว่ากองทัพเรือได้นำโครงการสร้างกองเรือรบหรือโครงการสร้างกำลังทางเรือที่พระองค์ได้ทรงร่างไว้เมื่อ ๒๑ ปีก่อน มาดัดแปลงเพียงเล็กน้อยให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีและสภาพงบประมาณในเวลานั้น นับว่าเป็นครั้งแรกที่กองทัพเรือได้มีการวางแผนสร้าง The Navy After Next ไว้ล่วงหน้าเป็นระยะเวลานานถึง ๒ ทศวรรษ

นอกจากการจัดหากำลังรบทางเรือแล้ว กองทัพเรือยังได้จัดหากำลังอากาศนาวิ โดยได้สั่งซื้อเครื่องบินทะเลจากประเทศญี่ปุ่น และจัดอัตรามหาดบินทะเลในปีต่อมา นับว่าแนวความคิดในการจัดตั้งกองบินทหารเรือที่นายพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอฯ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เสนาธิการทหารเรือ ได้ทรงเสนอในที่ประชุมกระทรวงทหารเรือ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๖๔ ได้เริ่มเป็นรูปธรรมขึ้นแล้ว ในอีก ๑๕ ปีต่อมา ในด้านกำลังรบสะเทินน้ำสะเทินบกนั้น กองทัพเรือได้เปลี่ยนชื่อ กองพันพาหนะของสถานีทหารเรือกรุงเทพ เป็น กองพันนาวิกโยธิน เมื่อ พ.ศ.๒๔๗๖ และได้จัดตั้งกองพันนาวิกโยธินที่ ๒ ขึ้น ในสถานีทหารเรือสัตหีบ พร้อมกับเปลี่ยนชื่อกองพันนาวิกโยธินของสถานีทหารเรือกรุงเทพ เป็น กองพันนาวิกโยธินที่ ๑ ใน พ.ศ.๒๔๘๐ และได้จัดตั้งกรมนาวิกโยธินขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๔๘๑

ขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางเรือในช่วงที่ ๒

ในช่วงนี้จึงเป็นครั้งแรกที่กองทัพเรือมีกำลังรบอันสมดุ โดยมีขีดความสามารถในการปฏิบัติการทั้ง ๓ มิติ คือ บนผิวน้ำและบนบก ในอากาศเหนือผิวน้ำ และได้ผิวน้ำ

ในตอนกลางช่วงที่ ๒ นี้ ได้เกิดกรณีพิพาทระหว่างประเทศไทยกับอินโดจีน ฝรั่งเศส ขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๘๓ - ๒๔๘๔ และโดยเหตุที่ไทยยังมีกำลังทางเรื่อน้อย กองทัพเรือจึงได้วางหลักการดำเนินการหรือหลักยุทธศาสตร์ โดยกำชับให้กำลังทางเรือทำการร่วมมือกับกองทัพอากาศ

กรณีพิพาทอินโดจีน

การพัฒนาทางเรือ

๑. เรือวางพุ่นระเบิด ๒ ลำ
๒. เรือตอร์ปิโดใหญ่ ๗ ลำ
๓. เรือสลุป ๒ ลำ
๔. เรือดำน้ำ ๔ ลำ
๕. เรือปืนหนัก ๒ ลำ
๖. เรือตอร์ปิโดเล็ก ๓ ลำ
๗. เรือลำเลียง ๒ ลำ

A collage of 14 black and white historical photographs depicting various scenes from World War II. The images include: a helicopter landing on a beach; a ship being beached; a soldier with an umbrella; a submarine on the surface; a soldier in a trench; a soldier pointing forward; a soldier writing at a desk; a soldier in a trench; a soldier in a trench; a soldier in a trench; a soldier in a trench; a soldier in a trench; a soldier in a trench; a soldier in a trench.

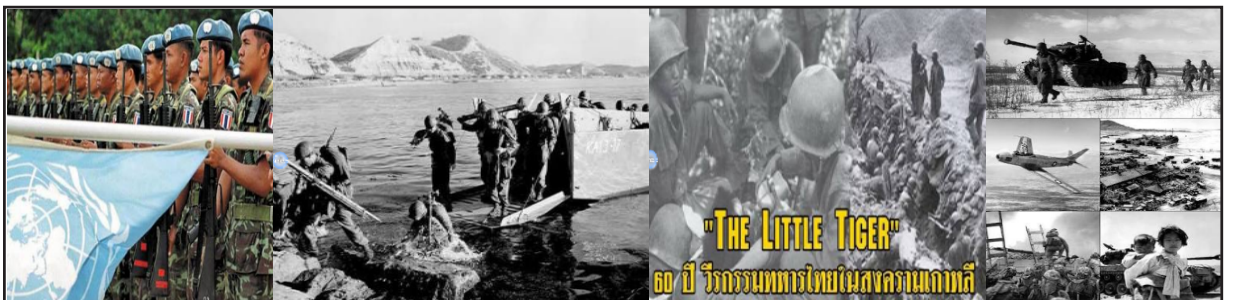
ช่วงที่ ๓ สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ จนถึงสมัยที่ไทยร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา (พ.ศ. ๒๔๘๙ – ๒๕๑๙)

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ไทยได้เข้าเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติ และมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับสหรัฐฯ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ นั้น สหรัฐฯ และอังกฤษได้ให้รัฐบาลไทยกู้เงินเพื่อซื้อของเหลือใช้สงครามจากประเทศทั้งสอง ซึ่งกองทัพเรือได้จัดทำ “โครงการพัฒนากำลังรบและเรือช่วยรบ เครื่องบินรบ และอุปกรณ์ต่าง ๆ” จากทั้งสองประเทศ

การขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์

ต่อมาเมื่อประเทศไทยมีนโยบายยืนหยัดเข้าข้างโลกเสรีต่อต้านการขยายอิทธิพลของคอมมิวนิสต์สหรัฐฯ ก็เริ่มให้ความช่วยเหลือทางทหารตามที่รัฐบาลไทยขอร้องทันที กล่าวได้ว่ากำลังรบที่ได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ ทั้งหมดเป็นกำลังทางรับ เป็นกองกำลังที่พัฒนาขึ้นตามความต้องการของสหรัฐฯ มีการฝึกและเตรียมการใช้กำลังร่วมกันของพันธมิตรตามสนธิสัญญาการป้องกันร่วมแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia Treaty Organization-SEATO) ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติไว้สำหรับกองทัพเรือ กรณีจีนแผ่นดินใหญ่รุกรานมาจากทางเหนือ การต่อสู้ด้านทหของไทยและพันธมิตรจะต้องพึ่งพาอาวุธยุทโธปกรณ์เพิ่มเติมขบวนกองเรือ จากฐานทัพเรือสหรัฐฯ ที่ซูปิกประเทศฟิลิปปินส์ หรือเมืองท่าอื่นของชาติภาคีจะส่งกำลังเพิ่มเติมให้ การป้องกันเส้นทางลำเลียงขนส่งทางทะเลเริ่มมีการกล่าวถึงในยุคนี้นี้ แต่เพื่อกิจทางทหารโดยตรง “โครงสร้างกำลังรบทางเรือ” ที่สหรัฐฯ วางแผนไว้ให้ไทยในช่วงนี้จึงมีขนาดใหญ่โตมาก ซึ่งทั้งจำนวนและคุณลักษณะของกำลังรบที่กำหนดไว้ในช่วงนี้เป็นมรดกที่ต้องใช้ระยะเวลายาวนานมาก กว่าจะสละหลุดออกมาได้

ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติและสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภายหลังสิ้นสุดสงครามเวียดนามนับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๖ เป็นต้นมา สหรัฐฯ เริ่มลดความช่วยเหลือทางทหารต่อไทยลงตามลำดับ จนกระทั่งสิ้นสุดลงในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ กองทัพเรือจึงจัดทำกำลังรบเพิ่มเติมด้วยงบประมาณของตนเอง โดยดำเนินการอย่างประหยัดมาโดยตลอด

การพัฒนากำลัทางเรือ

การพัฒนากำลักรบในช่วงนี้ (พ.ศ. ๒๔๘๘ - ๒๕๑๙) ตรงกับในสมัยรัชกาลที่ ๙ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ รัฐบาลสหรัฐฯ ได้ให้รัฐบาลไทยกู้เงิน ๒๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สำหรับซื้อของเหลือใช้จากสงคราม โดยกองทัพเรือได้จัดหากำลัทางเรือด้วยวิธีจัดซื้อเรือที่เหลือใช้จากสงครามโลกครั้งที่ ๒ และได้รับโอนจากส่วนราชการอื่น ๆ เช่น กระทรวงคมนาคม ซึ่งมีเรือประเภทต่าง ๆ ได้แก่

๑. เรือคอร์เวต เรือปราบเรือดำน้ำ แบบ PC (PATROL CRAFT)
๒. เรือยกพล แบบ LSM (LANDING SHIP MEDIUM)
๓. เรือยกพล แบบ LCI (LANDING CRAFT INFANTRY)
๔. เรือระบายพล แบบ LCM (LANDING CRAFT MECHANIZED)
๕. เรือระบายพล แบบ LCT (LANDING CRAFT TANK)
๖. และเรื่อน้ำมัน แบบ YOG (YARD OIL GASOLINE) เป็นต้น

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ กองทัพเรือยังได้เสนอ “โครงการพัฒนากองทัพเรือ” ต่อกระทรวงกลาโหม โดยมี “ความมุ่งหมายที่จะปรับปรุงกำลักรบทางเรือให้ทันสมัยและมีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น มีระยะเวลา ๕ ปี” ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ - ๒๔๙๗ เป็นโครงการที่สมบูรณ์ และใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ซึ่งในระหว่างที่โครงการนี้กำลังดำเนินการอยู่ สหรัฐฯ ได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านกำลักรบอีก กองทัพเรือจึงได้รับมอบเรือประเภทต่าง ๆ จากสหรัฐฯ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๓ - ๒๕๑๔ คือ

๑. เรือปราบเรือดำน้ำ
๒. เรือพิฆาต
๓. เรือยกพลขึ้นบกขนาดใหญ่
๔. เรือสนับสนุนยกพลขึ้นบก
๕. เรือกวาดทุ่นระเบิดใกล้ฝั่ง
๖. เรือตรวจการณ์ใกล้ฝั่ง
๗. เรือตรวจการณ์ชายฝั่ง
๘. เรือตรวจการณ์ลำน้ำ
๙. และเรือลากจูง

นอกจากนั้นกองทัพเรือยังได้สั่งซื้อเรือจากประเทศต่าง ๆ ด้วย เช่น ประเทศอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา สำหรับการต่อเรือภายในประเทศนั้น ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๐ - ๒๕๓๐ กองทัพเรือโดยกรมอู่ทหารเรือ ได้ต่อเรือหลายประเภทด้วยกัน คือ

๑. เรือตอร์ปิโดเล็ก (เรือหลวงสัดหีบ ลำที่หนึ่ง)
๒. เรือลำเลียง เรือช่วยรบ
๓. และเรือตรวจการณ์ใกล้ฝั่ง

จากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงให้กองทัพเรือออกแบบและต่อเรือยนต์รักษาฝั่ง (วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๒๔ กองทัพเรือได้เปลี่ยนชื่อเรือชุดนี้จาก “เรือยนต์รักษาฝั่ง” เป็น “เรือตรวจการณ์ใกล้ฝั่ง”) กองทัพเรือได้สนองพระราชดำริดังกล่าว โดยมอบหมายให้ กรมอู่ทหารเรือ ต่อเรือชุดนี้ขึ้นตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๐ - ๒๕๒๙) รวม ๙ ลำ เรือ ต.๙๑ ได้ขึ้นระวางประจำการ ปี พ.ศ.๒๕๑๑ และต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๑๔ - ๒๕๓๐ กองทัพเรือได้ต่อเรือประเภทนี้ขึ้นอีก ๘ ลำ คือ เรือ ต.๙๒ - เรือ ต.๙๙ โดยมีการปรับปรุงเรือให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น โดยเฉพาะเรือ ต.๙๙ ได้ปรับปรุงอาวุธโดยเปลี่ยนปืนหัวเรือเป็นปืนกล ๔๐/๗๐ มม. พร้อมระบบควบคุมการยิงแบบออฟโทโรนิคส์ แทนปืนกล ๔๐/๖๐ มม. ที่ยิงด้วยศูนย์เล็งธรรมดาที่ป็น นับเป็นเรือลำแรกของชุดนี้ที่ติดตั้งระบบควบคุมการยิงที่ทันสมัย การที่กองทัพเรือได้ต่อเรือ ต. ครบทั้ง ๙ ลำ นับว่าเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลที่สำคัญ

มิตินบนผิวน้ำ	ร.ล.ปันเกลล่า	ร.ล.อ่างทอง	ร.ล.พาลี
มิติน้ำ	ไม่มี		
มิตินทางอากาศ	เครื่องบินแบบวาคา	เครื่องบินแบบนากาชิ	เครื่องบินแบบสะเทินน้ำสะเทินบกแบบ HU 16 D

ขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางเรือในช่วงที่ ๓

ช่วงที่ ๔ สมัยที่ไทยถูกคุกคามด้วยสงครามตามแบบจนถึงสมัยปลายสงครามเย็น (พ.ศ.๒๕๒๐ - ๒๕๓๐)

สงครามเวียดนาม

หลังจากสหรัฐฯ ถอนกำลังทหารออกจากเวียดนามแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างเวียดนามกับจีน และเขมรก็เสื่อมทรามลง เวียดนามจึงหันไปผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับสหภาพโซเวียต และในปลายปี พ.ศ.๒๕๒๑ เวียดนามได้ส่งกองทัพบุกเข้ายึดเขมร จีนจึงได้ทำสงครามสั่งสอนเวียดนาม ทำให้เวียดนาม

ต้องถอนกำลังรบหลักที่รุกประชิดถึงชายแดนด้านตะวันออกของไทย ซึ่งเหตุการณ์สำคัญนี้พิสูจน์ให้เห็นถึง **ความสำคัญของยุทธศาสตร์การมีพันธมิตร หรือมิตรประเทศที่เป็นเพื่อนบ้านของประเทศที่มีพรมแดนติดกับเรา**

จีนทำสงครามล้างสอน

ในเวลานั้นการรุกรานโดยเปิดเผยด้วยกำลังทหารตามแบบของกองทัพเวียดนามเป็นภัยคุกคามอันร้ายแรงต่อความอยู่รอดของประเทศไทยอย่างยิ่ง เพราะกองทัพของเวียดนามมีขนาดใหญ่ติดอันดับต้น ๆ ของโลก มีอาวุธทันสมัยจำนวนมาก กำลังพลมีความชำนาญและมีประสบการณ์ในการรบสูง อีกทั้งยังต้องประชิดอยู่ที่พรมแดนไทยห่างจากเมืองหลวงซึ่งเป็นจุดศูนย์กลาง Center of Gravity ของไทยเพียงไม่กี่ร้อยกิโลเมตร ในขณะที่ไทยมีกองทัพขนาดเล็กกว่ามาก อาวุธยุทโธปกรณ์ค่อนข้างเก่า และว่างเว้นจากการทำสงครามมาเป็นร้อยปี ยิ่งกว่านั้นกองทัพไทยบางส่วนเป็นกองทัพที่มีอาวุธและได้รับการฝึกอบรมไว้เพื่อการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อันเป็นภัยคุกคามภายใน (Internal Threat) มากกว่าการทำสงครามตามแบบเพื่อป้องกันประเทศจากภัยคุกคามภายนอก (External Threat) ซึ่งดูเหมือนว่าไทยได้ฝากอนาคตความอยู่รอดของประเทศไว้กับสหรัฐฯ ในการจัดการกับภัยคุกคามภายนอกที่คาดว่าจะมาจากจีนเท่านั้น

ส่วนด้านกองทัพเรือไทย ในขณะนั้นอยู่ในสภาพของกองทัพเรือชายฝั่ง (Coastal Navy) มีเรือตรวจการณ์ขนาดเล็กสำหรับใช้ในการกิจป้องกันการแทรกซึมทางทะเลและในแม่น้ำโขงของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์จำนวนมาก โดยเรือเล็กเหล่านี้มีขีดความสามารถในการป้องกันตัวเอง ในการรบทางเรืออย่างมาก เรือรบขนาดใหญ่ที่สามารถออกปฏิบัติการไกลฝั่งมีจำนวนน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นเรือเก่าอายุ ๓๐ - ๔๐ ปี และใกล้หมดคุณค่าทางยุทธการแล้ว เรือรบสมัยใหม่ก็เพิ่งได้รับมาเพียง ๓ ลำ เป็นเรือขนาดเล็กที่มีอาวุธทันสมัย แต่ระยะปฏิบัติการจำกัดและไม่สามารถปฏิบัติการในสภาพคลื่นลมแรง อีกทั้งยังไม่สามารถใช้เป็นฐานปฏิบัติการสำหรับเฮลิคอปเตอร์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการรบทางเรือยุคใหม่มาก

ด้วยภัยคุกคามต่อความอยู่รอดของประเทศที่เผชิญอยู่ในระยะแรกของช่วงที่ ๔ กองทัพเรือจึงได้จัดหาเรือคอร์เวตและเรือเร็วโจมตีหลายชุดในยุคนั้น อาทิ เรือคอร์เวต ชุดเรือหลวงรัตนโกสินทร์ ๒ ลำ เรือคอร์เวต ชุดเรือหลวงคำณสินธุ์ ๓ ลำ เรือเร็วโจมตีอาวุธนำวิถี ชุดเรือหลวงราชฤทธิ์ ๓ ลำ และเรือเร็วโจมตีปืน ชุดเรือหลวงชลบุรี ๓ ลำ

ยุทธศาสตร์ “กองทัพเรือชายฝั่ง”

การพัฒนากำลังทางเรือ

การพัฒนากำลังรับทางเรือในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๖ เป็นต้นไป นับว่าเป็นยุคแรกที่กองทัพเรือได้เริ่มมีอาวุธปล่อยนำวิถี ซึ่งเป็นอาวุธใหม่สำหรับป้องกันประเทศ โดยกองทัพเรือได้ส่งต่อเรือรบติดอาวุธปล่อยนำวิถี ดังนี้

๑. เรือหลวงมกุฎราชกุมาร (ลำที่สอง) เป็น เรือฟรีเกตอเนกประสงค์ติดอาวุธปล่อยนำวิถี พื้น - ลู่ - อากาศ แบบซีแคทลำแรกของกองทัพเรือ จากอู่ บริษัท ยาร์โรว์ เมืองกลาสโกว์ สกอตแลนด์
๒. เรือหลวงปราบปรบักษ์ (ลำที่สอง) เรือหลวงหาญหึกศัตร์ (ลำที่สี่) และเรือหลวงสุไพรินทร์ เป็นเรือเร็วโจมตีติดอาวุธปล่อยนำวิถี พื้น - ลู่ - พื้น แบบเกเบรียล จาก บริษัท สิงคโปร์ชิพ บิลดิ้ง แอนด์ เอนจิเนียริง จำกัด สิงคโปร์
๓. เรือหลวงราชฤทธิ์ (ลำที่สอง) เรือหลวงวิทยาคม (ลำที่สอง) และเรือหลวงอุดมเดช (ลำที่สอง) เป็นเรือเร็วโจมตีติดอาวุธปล่อยนำวิถี พื้น - ลู่ - พื้น แบบเอ็กโซเซ็ท จาก บริษัท กันติเอรี นาวาเล เบรตา ประเทศอิตาลี

มิตินบนผิวน้ำ	ร.ล.มกุฎราชกุมาร	ร.ล.ปราบปรบักษ์	ร.ล.ราชฤทธิ์
มิติน้ำ	ไม่มี		
มิตินทางอากาศ	เครื่องบินลาดตระเวนแบบที่ ๑ บ.ลว.๑	เครื่องบินต่อต้านเรือผิวน้ำแบบที่ ๑ บ.ตผ.๑	เครื่องบินตรวจการณ์ขึ้นฟ้าแบบที่ ๑ บ.ตช.๑

ขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางเรือในช่วงที่ ๔

ในปี พ.ศ.๒๕๒๒ รัฐบาลได้อนุมัติให้กองทัพเรือจัดหาเรือเร็วโจมตีปีน จำนวน ๓ ลำ กองทัพเรือได้ว่าจ้าง บริษัท กันติเอรี นาวาเล เบรตา ประเทศอิตาลี เป็นผู้ต่อเรือชุดดังกล่าว คือ เรือหลวงชลบุรี (ลำที่สอง) เรือหลวงสงขลา (ลำที่สอง) และเรือหลวงภูเก็ต (ลำที่สอง)

ในปี พ.ศ.๒๕๒๓ รัฐบาลมีนโยบายให้มีการส่งเสริมสนับสนุนกิจการด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมภายในประเทศ กองทัพเรือจึงได้ดำเนินนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลดังกล่าวด้วยการส่งต่อเรือรบจากอู่ต่อเรือภายในประเทศ ได้แก่

๑. เรือระบายพลขนาดใหญ่ ชุดเรือหลวงทองแก้ว จำนวน ๔ ลำ คือ เรือหลวงทองแก้ว (ลำที่สอง) เรือหลวงวังนกก และเรือหลวงวังใน จาก บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด
๒. เรือตรวจการณ์ (ปราบเรือดำน้ำ) จำนวน ๓ ลำ คือ เรือหลวงคำณสินธุ์ (ลำที่สอง) และเรือหลวงทยานชล (ลำที่สอง) จาก บริษัท อิตัลไทย มารีน จำกัด
๓. เรือหลวงล่องลม บริษัทฯ ได้ส่งมอบอุปกรณ์ให้กรมอุทกหารเรือดำเนินการต่อเรือเอง
๔. เรือตรวจการณ์ปืน ชุดเรือหลวงสัททีบ (ลำที่สอง) เรือหลวงตากใบ (ลำที่สอง) เรือหลวงกันตัง (ลำที่สอง) เรือหลวงเทพา และเรือหลวงท้ายเหมือง จาก บริษัท อิตัลไทย มารีน จำกัด
๕. เรือยกพลขนาดใหญ่ ๒ ลำ คือ เรือหลวงสีซัง (ลำที่สอง) จาก บริษัท อิตัลไทย มารีน จำกัด และเรือหลวงสุรินทร์ จาก บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด

ภายหลังสิ้นสุดสงครามเย็น ในปี พ.ศ.๒๕๓๔ ซึ่งทำให้เวียดนามขาดความช่วยเหลือทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการทหารจากสหภาพโซเวียต จนต้องถอนทหารออกจากกัมพูชาไปในที่สุดนั้น ประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ซึ่งรวมทั้งไทยเราด้วย ก็ไม่มีภัยคุกคามอันร้ายแรงต่อความอยู่รอดของชาติที่เป็นรูปธรรมเห็นได้เด่นชัดและเป็นที่ยอมรับของสังคมในประเทศนั้น ๆ อีกต่อไป ทั้งยังไม่สามารถมองเห็นภัยดังกล่าวในอนาคตอีก ๑๐ ปีข้างหน้า เพราะปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ ก็ไม่ได้กระทบผลประโยชน์แห่งชาติขั้นรุนแรงถึงระดับ Survival หรือ Vital ซึ่งต้องใช้กำลังทหารเข้าแก้ปัญหา ดังนั้นการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์และกำลังรบที่ใช้ภัยคุกคามเป็นฐานหรือเป็นตัวตั้ง (Threat-Based Planning) จึงเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสมสำหรับประเทศส่วนใหญ่ที่ไม่มีภัยคุกคามในยุคนี้ เพราะถ้านำมาใช้ก็จำเป็นต้องอุปโลกน์ประเทศใดประเทศหนึ่งหรือหลายประเทศขึ้นมาเป็นภัยคุกคามเพื่อจะได้สามารถดำเนินการตามกรรมวิธีหรือแบบฟอร์มการกำหนดยุทธศาสตร์และกำลังรบ โดยใช้ภัยคุกคามเป็นฐานต่อไปได้ การดำเนินการเช่นนี้ย่อมสร้างความหวาดระแวง ไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันกับประเทศที่ถูกอุปโลกน์ให้เป็นภัยคุกคาม ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นประเทศใกล้เคียง จนอาจนำไปสู่ความขัดแย้งด้วยอาวุธกันได้ในที่สุด ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาวิธีการวางแผนในรูปแบบอื่น ๆ อีกมาก วิธีการกำหนดกำลังรบที่บรรดาประเทศขนาดกลาง ซึ่งมีงบประมาณป้องกันประเทศจำกัดนิยมใช้มากขึ้น และนักวิชาการเรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งไทยเรานำมาใช้ นั่นคือวิธีการที่ใช้ขีดความสามารถเป็นฐาน (Capability-Based Planning) วิธีนี้เป็นการวางแผนต่อต้านขีดความสามารถของประเทศอื่นที่เชื่อได้แน่นอนว่าสามารถใช้กระทำต่อเราได้ แม้ว่าในขณะนี้ประเทศดังกล่าวยังไม่มีเจตนาที่จะกระทำเช่นนั้นก็ตาม

$$\begin{array}{ccccc} \text{ภัยคุกคาม} & = & \text{ขีดความสามารถ} & + & \text{ความตั้งใจ} \\ \text{(Threat)} & & \text{(Capability)} & & \text{(Intention)} \end{array}$$

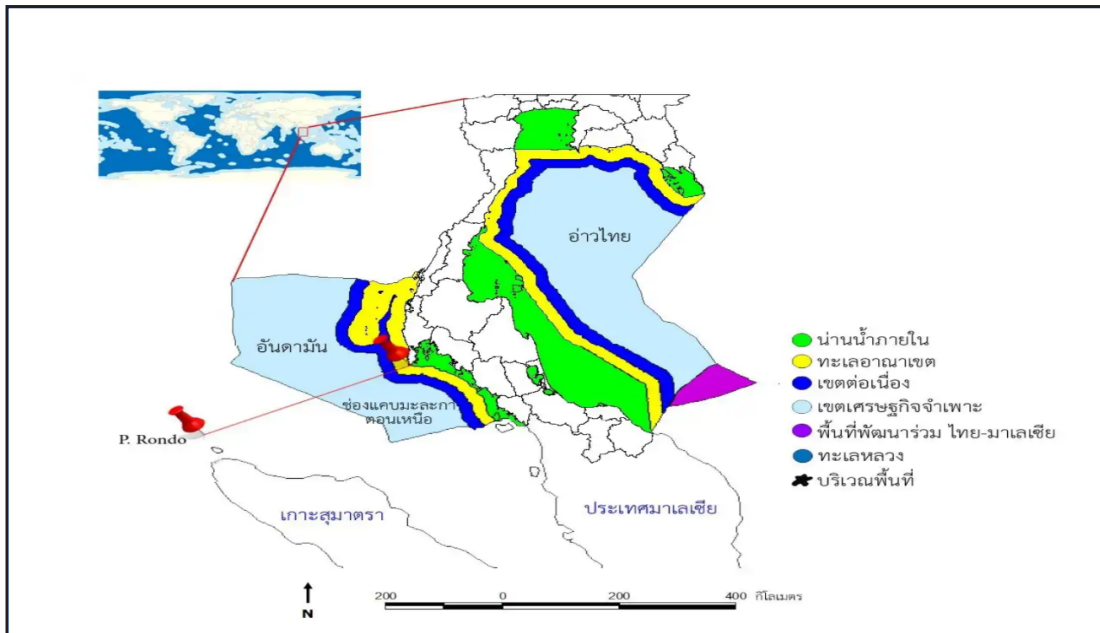

สิ้นสุดสงครามเย็นเกิดความร่วมมือทางการค้ามากขึ้น

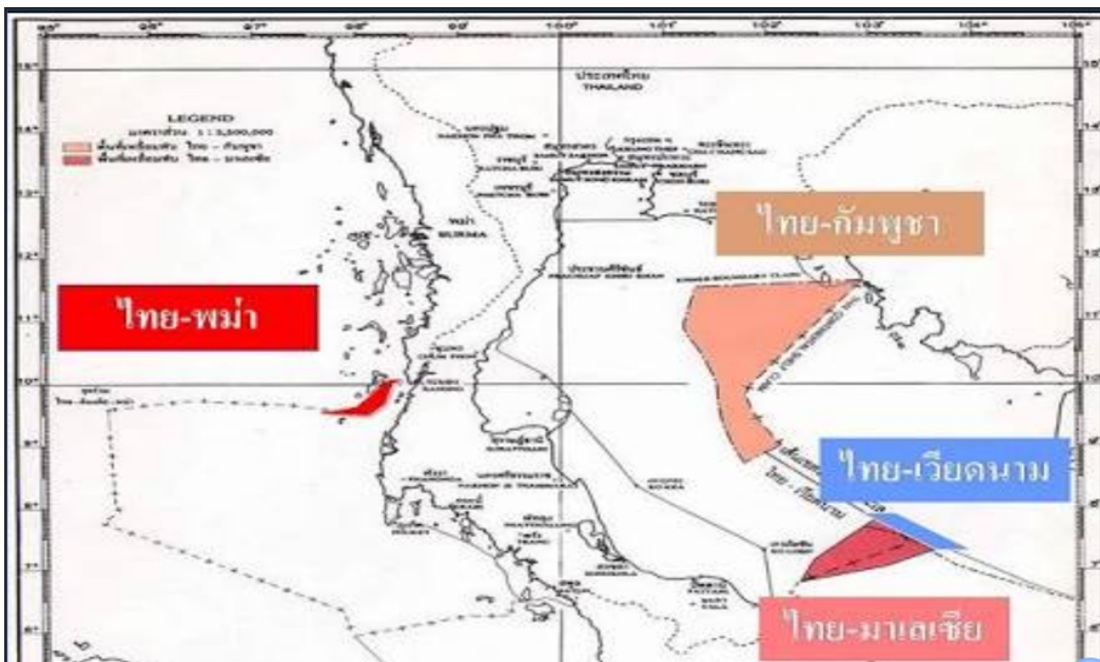
ในยุคนี้ประเทศไทยได้เปลี่ยนนโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยเร่งพัฒนาเพื่อเป็นชาติอุตสาหกรรมใหม่ที่ระดมการผลิตเพื่อส่งออกและมีรายได้สำคัญมาจากการค้าทางทะเล นโยบายใหม่ทำให้ประเทศต้องพึ่งวัตถุดิบจากต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะน้ำมันเชื้อเพลิงซึ่งต้องนำเข้าจากประเทศตะวันออกกลางในปริมาณสูงถึงร้อยละ ๖๐ ของความต้องการในแต่ละปี ทั้งสินค้าเข้าและออกของไทยใช้การขนส่งทางทะเลถึงกว่าร้อยละ ๙๕ ในเชิงปริมาณ แต่เรือสินค้าไทยสามารถขนส่งได้เพียงร้อยละ ๑๐ เท่านั้น ทำให้ประเทศต้องสูญเสียค่าขนส่งทางเรือปีละกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ในช่วงนี้พื้นที่ผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ (Area of Strategic Interest) ของไทยได้ขยายตัวออกไปมากกว่าเดิมหลายร้อยเท่าตัว โดยประกอบด้วยทะเลอาณานิคม ๑๒ ไมล์ทะเล เขตเศรษฐกิจจำเพาะ ๒๐๐ ไมล์ทะเล ทะเลจีนใต้

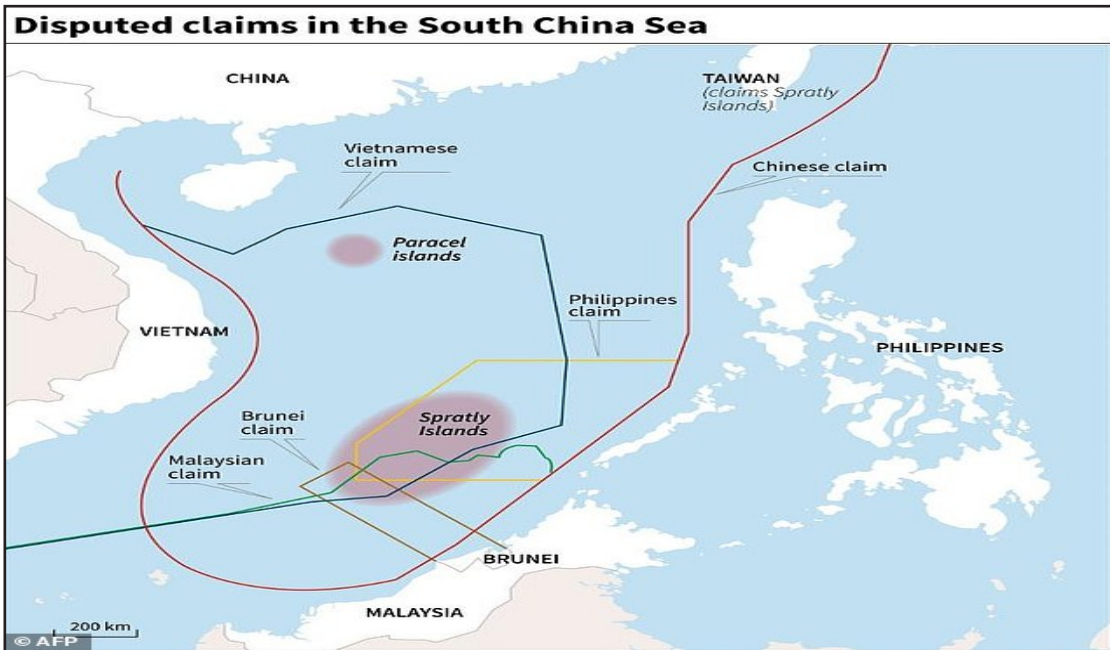
ทะเลอันดามัน พื้นที่ทำการประมงทั้งในและนอกน่านน้ำไทย ฐานขุดเจาะก๊าซธรรมชาติ และท่อส่งก๊าซ ในทะเล รวมทั้งเส้นทางคมนาคมทางทะเลติดต่อกับประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย คือ สหรัฐฯ สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น อาเซียน และประเทศตะวันออกกลาง ในขณะเดียวกันการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะต่าง ๆ ในทะเลจีนใต้ และปัญหาการเลื่อมทับกันของเขตเศรษฐกิจจำเพาะหลายแห่ง ก็ยังไม่มีท่าทีว่าจะคลี่คลายลงได้ ซึ่งถ้ามีการใช้กำลังในการตัดสินปัญหากันเมื่อใด ก็อาจส่งผลกระทบอย่างร้ายแรง ต่อเส้นทางคมนาคมสายหลักสายเดียวของประเทศที่ต้องผ่านใกล้บริเวณพื้นที่ที่เป็นปัญหาขัดแย้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

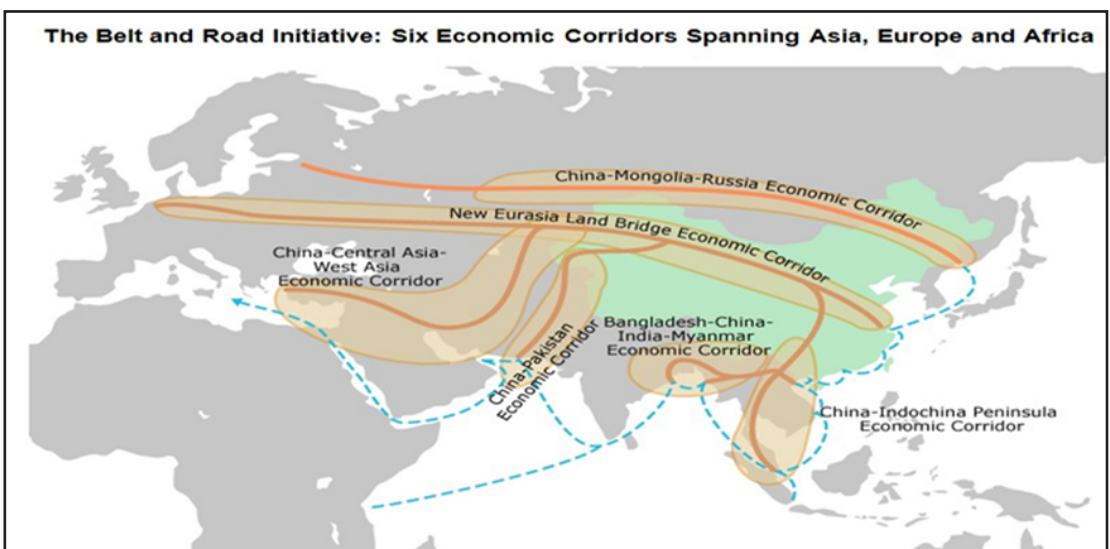
แผนที่อาณาเขตทางทะเลของประเทศไทย

พื้นที่เลื่อมทับกันของเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

พื้นที่พิพาทหมู่เกาะในทะเลจีนใต้

เส้นทางสายไหม - เส้นทางการค้าระหว่างจีนไปตะวันตก

ในภาพรวมแล้ว สถานการณ์ที่ประเทศอยู่ในสภาวะไร้ภัยคุกคาม ประกอบกับการขยายตัวของพื้นที่ผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ และปัญหาในทะเลที่อาจกระทบกระเทือนความปลอดภัยในการขนส่งทางเรือ รวมทั้งบทเรียนจากการรบในอดีตที่กองทัพเรือยังไม่เคยประสบความสำเร็จจากการดำเนินยุทธศาสตร์ทางรับมาก่อน ทำให้กองทัพเรือสามารถฉวยโอกาสที่เศรษฐกิจรุ่งเรืองสุดขีดในระยะแรกของช่วงที่ ๕ นี้ หันมาใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพในลักษณะยอมรับความเสี่ยง พร้อมกับเปลี่ยนแนวความคิดด้วยการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่มีขีดความสามารถในทางรุกสูง โดยจัดหาขีดความสามารถในทางรับเท่าที่จำเป็นจริง ๆ ตามหลักการเสริมสร้างกำลังรบ ทำให้กองทัพเรือสามารถพัฒนากำลังรบให้มีความสามารถสูงขึ้นมากภายในระยะเวลาเพียงไม่กี่ปี

กำลังทางเรือที่มีขีดความสามารถในการรุกสูงของยุคนี้ ได้เปิดโอกาสให้ประเทศไทยมีทางเลือกมากขึ้นในการกำหนดยุทธศาสตร์ของการใช้กำลังอำนาจทางเรือ ทั้งในยามสงบและในยามสงคราม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มทางเลือกในการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกได้อย่างแท้จริงเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของกองทัพเรือ รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มระดับความน่าเชื่อถือให้กับยุทธศาสตร์ป้องปรามของกองทัพไทยอีกด้วย จึงเป็นยุคของกองทัพเรือไกลฝั่ง (Offshore Navy) ซึ่งพร้อมที่จะก้าวไปสู่ทะเลลึก หรือในทุกพื้นที่ที่จำเป็น เพื่อป้องกันประเทศและเพื่อดำรงผลประโยชน์การค้าทางทะเลของประเทศไว้

กำลังรบที่จัดหาในช่วงปี พ.ศ.๒๕๓๐ - ๒๕๓๖ ซึ่งเป็นการพัฒนากำลังรบครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่งของกองทัพเรือ มีความสอดคล้องกับ “โครงการสร้างกำลังทางเรือ” ที่ผู้บริหารกองทัพเรือได้จัดทำไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๕ โดยนำมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง เทคโนโลยี และสภาพงบประมาณ นับว่าเป็นครั้งที่สองที่กองทัพเรือได้มีการวางแผนสร้าง The Navy After Next ไว้ล่วงหน้า

การพัฒนากำลังรบทางเรือ

การพัฒนากำลังรบทางเรือ นับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๑ - ๒๕๔๑ กองทัพเรือได้พัฒนากำลังรบทางเรือเพื่อขยายขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทะเลให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ห่างฝั่งออกไป และสามารถคุ้มครองการแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลมากขึ้น กองทัพเรือจึงได้จัดหาเรือรบเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว ดังนี้

๑. ต่อเรือฟริเกต จำนวน ๖ ลำ จากสาธารณรัฐประชาชนจีน คือ เรือหลวงเจ้าพระยา (ลำที่สอง) เรือหลวงบางปะกง (ลำที่สอง) เรือหลวงสายบุรี เรือหลวงกระบี่ เรือหลวงนเรศวร (ลำที่สอง) เรือหลวงตากสิน (ลำที่สอง) และต่อเรือส่งกำลังบำรุง จำนวน ๑ ลำ คือ เรือหลวงสิมิลัน
๒. ต่อเรือบรรทุกเฮลิคอปเตอร์ จำนวน ๑ ลำ จากประเทศสเปน คือ เรือหลวงจักรีนฤเบศร
๓. ต่อเรือลำทำลายทุ่นระเบิดใกล้ฝั่ง จำนวน ๒ ลำ จากประเทศอิตาลี คือ เรือหลวงลาดหญ้า (ลำที่สาม) และเรือหลวงท่าดินแดง (ลำที่สาม)
๔. จัดหาเรือฟริเกตชั้น KNOX จำนวน ๒ ลำ จากสหรัฐฯ คือ เรือหลวงพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และเรือหลวงพุทธเลิศหล้านภาลัย

มิติบนผิวน้ำ	ร.ล.จักรีนฤเบศร	ร.ล.พริยอตฟ้าจุฬาโลก	ร.ล.เจ้าพระยา
มิติใต้น้ำ	ไม่มี		
มิติทางอากาศ	เครื่องบินขับไล่แอร์เออร์	เครื่องบินโจมตี A-7E CORSAIR II	เฮลิคอปเตอร์ลำเลียงแบบที่ ๕ (S-76B)

ขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางเรือในช่วงที่ ๕

สำหรับการส่งต่อเรือจากอยู่ในประเทศนั้น ได้จัดหาเรือ

๑. เรือตรวจการณ์ปืน จำนวน ๓ ลำ คือ เรือหลวงหัวหิน และเรือหลวงแกลง ต่อโดย บริษัท เอเชียน มารีน เซอร์วิสส์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งขึ้นประจำการปี พ.ศ.๒๕๔๔
๒. เรือหลวงศรีราชา บริษัท เอเชียน มารีน เซอร์วิสส์ จำกัด (มหาชน) ได้ส่งมอบอุปกรณ์ให้กรมอุทกหารเรือดำเนินการต่อเรือเอง เพื่อดำรงขีดความสามารถของกองทัพอากาศเรือในด้านการต่อเรือ
๓. และส่งต่อเรือตรวจการณ์ใกล้ฝั่ง จำนวน ๓ ลำ คือ เรือ ต.๘๑ (ลำที่สอง) เรือ ต.๘๒ (ลำที่สอง) เรือ ต.๘๓ (ลำที่สอง) ซึ่งขึ้นประจำการปี พ.ศ.๒๕๔๒ และเรือระบายพลขนาดใหญ่ จำนวน ๓ ลำ (เรือหลวงมันนอก เรือหลวงมันกลาง และเรือหลวงมันใน) ขึ้นประจำการปี พ.ศ.๒๕๔๔ จากกิจการร่วมค้า บริษัท ซิลค์ไลน์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด และ Australian Submarine Corporation PTY.LTD

ช่วงที่ ๖ ยุคหลังวิกฤตเศรษฐกิจจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๔๑ – ปัจจุบัน)

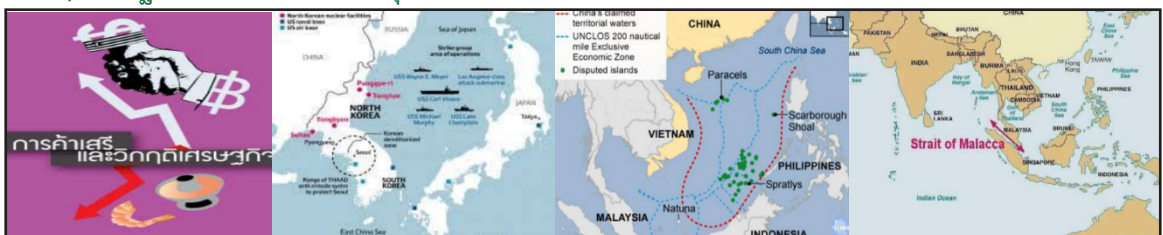
ตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจจากการโจมตีค่าเงินบาทเมื่อ พ.ศ.๒๕๔๐ ตามด้วยวิกฤตซับไพรม์ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๐ – ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน งบประมาณพัฒนากองทัพถูกจำกัดอยู่ในระดับใกล้เคียงกับมาตลอดระยะเวลา ๑๒ ปีที่ผ่านมา ในขณะที่ราคาอาวุธยุทโธปกรณ์ถีบตัวสูงขึ้นตามปกติ

วิกฤตเศรษฐกิจปี ๔๐

คาบสมุทรเกาหลี

ข้อพิพาททะเลจีนใต้

โจรสลัดช่องแคบมะละกา

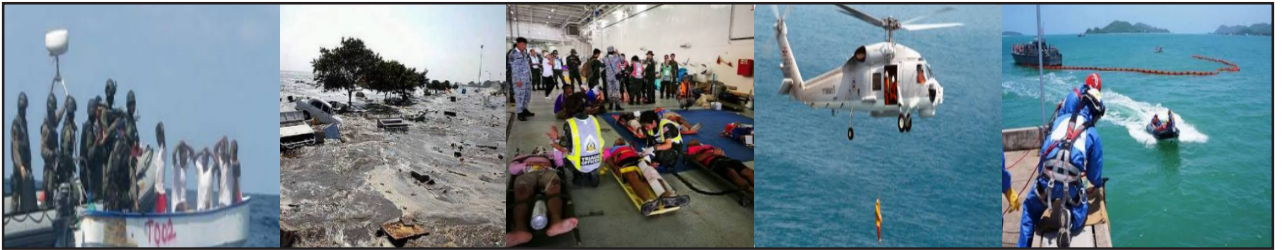

ปัญหาสถานการณ์ด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออก

และในช่วงเวลาดังกล่าว สถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ได้เกิดสิ่งท้าทายใหม่ ๆ ขึ้น โดยที่แนวโน้มภัยคุกคามทางทหารลดลงอย่างชัดเจน แต่กลับมีภัยคุกคามรูปแบบใหม่เกิดขึ้นทั่วภูมิภาคของโลก อันได้แก่ การกระทำอันเป็นโจรสลัด การทำประมงผิดกฎหมาย

การก่อการร้าย การลักลอบเข้าเมือง ภัยทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม อาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาค ได้แก่ สถานการณ์คาบสมุทรเกาหลี ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ซึ่งทำให้บทบาทของกองทัพเรือเปลี่ยนไป จำเป็นต้องใช้กำลังทางเรือในการป้องกันประเทศและรักษา กฎหมายช่วยเหลือประชาชนในบทบาทของ ศรชล. ตลอดจนการร่วมปฏิบัติการทางเรือกับมิตรประเทศ และสนับสนุนให้ความร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งบทบาทความร่วมมือกับประเทศ ในกลุ่มอาเซียนเพื่อให้สามารถรับมือภัยคุกคามด้านความมั่นคงและสถานการณ์ฉุกเฉิน

การเผชิญหน้ากับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

จากข้อจำกัดในด้านงบประมาณทำให้ในช่วงดังกล่าวสามารถจัดหาเรือใหม่ ได้แก่ เรือยกพลขึ้นบก เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง เรือตรวจการณ์ใกล้ฝั่ง รวมทั้งเครื่องบินขับไล่ และเครื่องบินลำเลียงเพียงไม่กี่ลำ เท่านั้น ในสถานะเช่นนี้คุณลักษณะของ The Next Navy ที่กองทัพเรือสามารถเสริมสร้างสำหรับใช้ในช่วง ๑๐ - ๑๕ ปีข้างหน้า หรืออาจนานกว่านั้น คือ กำลังรบหลักที่มีใช้งานอยู่ในปัจจุบัน หรือ The Present Navy ซึ่งประกอบด้วย เรือผิวน้ำ เครื่องบิน และเฮลิคอปเตอร์ ซึ่งจัดหามาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๐ - ๒๕๓๖ ที่จะได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยด้วยเครื่องมือค้นหา ระบบอำนวยการรบ และอาวุธใหม่การพัฒนากำลังรบ ด้วยงบประมาณอันจำกัดในช่วงนี้ จำเป็นต้องให้อาวุธยุทธโศภรณ์สามารถทำงานได้หลายภารกิจและ ต้องรบ ได้จริงโดยมีพิษสงมากพอ แม้ว่าจะเป็นเรือตรวจการณ์ไกลฝั่งและเรือตรวจการณ์ใกล้ฝั่งที่ปกติ จะออกแบบไว้สำหรับการรักษากฎหมายและรักษาผลประโยชน์ในทะเลเป็นหลักก็ตาม

ความร่วมมือกับประเทศในและนอกภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ “กองทัพเรือไกลฝั่ง” และบทบาท ศรชล.

การพัฒนากำลังทางเรือ

สำหรับการพัฒนากำลังรบ ในปี พ.ศ.๒๕๔๔ - ๒๕๕๘ กองทัพเรือได้ต่อเรือจากในและต่างประเทศ ได้แก่ เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง จำนวน ๔ ลำ เรือหลวงปัตตานี เรือหลวงนราธิวาส จาก บริษัท China Ship Building Trading Company สาธารณรัฐประชาชนจีน และเรือหลวงกระบี่ เรือหลวงตรัง ที่บริษัท อู่กรุงเทพ จำกัด และบริษัท BVT Surface Fleet หรือ BAE Systems Surface Ship เรือยกพลขึ้นบก จำนวน ๑ ลำ คือ เรือหลวงอ่างทอง จาก บริษัท ST Marine ประเทศสิงคโปร์ เรือรบขนาดใหญ่ จำนวน ๓ ลำ ได้แก่ เรือหลวงมณฑลนอก เรือหลวงมณฑลกลาง และเรือหลวงมณฑลใน จาก บริษัท มาร์ชิน จำกัด (ประเทศไทย) เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง ชุดเรือ ต.๙๙๑ จำนวน ๓ ลำ ได้แก่ เรือ ต.๙๙๑ ต่อจากกรมอุทการเรือ เรือ ต.๙๙๒ และ ต.๙๙๓ ต่อจาก บริษัท มาร์ชิน จำกัด เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง ชุดเรือ ต.๙๙๔ จำนวน ๓ ลำ ได้แก่ เรือ ต.๙๙๔ ต่อจากกรมอุทการเรือ เรือ ต.๙๙๕ และ ต.๙๙๖ ต่อจาก บริษัท มาร์ชิน จำกัด เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง ชุดเรือ ต.๑๑๑ จำนวน ๓ ลำ ต่อจาก บริษัท มาร์ชิน จำกัด

มิติน้ำ			
มิติใต้น้ำ	ไม่มี		
มิติทางอากาศ			

ขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางเรือในช่วงที่ ๖

สรุป

กองทัพเรือได้พัฒนากำลังทางเรือให้สอดคล้องและทันกับวิวัฒนาการและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ถึงแม้การพัฒนากองทัพจะหยุดชะงักลงตั้งแต่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี ๒๕๔๐ ตามด้วยวิกฤตซับไพรม์ในช่วงปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๑ ก็ตาม แต่จากการที่กองทัพเรือได้มีการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์มาตั้งแต่ ปี ๒๕๓๐ - ๒๕๓๖ กับที่จัดหาใหม่ ได้แก่ เรือยกพลขึ้นบก เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง เรือตรวจการณ์ไกลฝั่ง รวมทั้งเครื่องบินขับไล่ และเครื่องบินลำเลียง ซึ่งในสถานะเช่นนี้เป็นการพัฒนาในลักษณะของ The Next Navy ที่กองทัพเรือสามารถเสริมสร้างสำหรับใช้ใน ช่วง ๑๐ - ๑๕ ปีข้างหน้า ก็คือกำลังหลักที่มีใช้งานอยู่ในปัจจุบัน หรือ The Present Navy สำหรับการวางแผนสร้าง The Navy After Next ไว้ให้พร้อมเพื่อรองรับโอกาสที่เศรษฐกิจจะฟื้นตัวในอนาคตไว้อย่างแน่นอน ๆ เพื่อเป็นหลักประกันความสำเร็จในการพัฒนากองทัพครั้งสำคัญคราวต่อไปในอีก ๑๐ - ๑๕ ปีข้างหน้า ด้วยการใช้อยุทธศาสตร์ลักษณะยอมรับความเสี่ยง (Risk Taker) ซึ่งในอนาคตการแข่งขันด้านเทคโนโลยี

ทางการทหารสูงขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดด ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ปรับยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี และหลักนิยมเพื่อเผชิญหน้ากับเทคโนโลยีและภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รูปแบบของสงครามในอนาคตจึงมีลักษณะรวดเร็วจบเร็ว รวมทั้งเรือดำน้ำจะมีบทบาทสำคัญ ซึ่งกองทัพเรือจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถให้ทันต่อเทคโนโลยีและภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดด้านงบประมาณ

มิติบนผิวน้ำ			
มิติใต้น้ำ			
มิติทางอากาศ	เครื่องบินลำเลียงแบบที่ ๒ (EMB 135)	เฮลิคอปเตอร์ลำเลียงและกู้ภัย	เฮลิคอปเตอร์ปราบเรือดำน้ำ

ขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางเรือในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

นักวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ หมายเลข ๖๗๙ “วิวัฒนาการของกองทัพเรือมมองด้านยุทธศาสตร์”

นาวีกาธิปัตย์สาร ฉบับที่ ๗๓, หน้า ๙๓ - ๑๑๔.

กรมยุทธการทหารเรือ, “ประวัติเรือรบไทย”

พลเรือตรี แชน ปัจจุสานนท์, “ประวัติการทหารเรือไทย”

เรือรบราชนาวี

พลเรือตรี นิตย ศรีสมวงษ์, “จากแม่น้ำชายฝั่งไปสู่ทะเลลึก”, นาวีกาศาสตร์ กรกฎาคม ๒๕๓๗, หน้า ๕๒ - ๖๖.

นาวาเอก สุรศักดิ์ เติมผาด, “ยุทธศาสตร์ทางเรือ ห้วงระยะเวลา ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)”, นาวีกาธิปัตย์สาร ฉบับที่ ๙๓, หน้า ๘ - ๓๙.

